

تب مالت¹ (بروسلوز):

تب مالت جزء بیماری‌های مشترک بین انسان و دام بوده که عامل بروز آن باکتری به نام بروسلا است. این بیماری از راه‌هایی مانند مصرف لبنیات آلوده، اسنتشاق و یا تماس مستقیم منتقل می‌شود و عوارضی از جمله مننژیت و ضایعات مغزی دارد که قلب، سیستم تنفسی و تمام ارگان‌های بدن را تحت تاثیر قرار می‌دهد. بیماری تب مالت یا بروسلوز به عنوان یکی از مهم‌ترین بیماری‌های مشترک انسان و دام محسوب می‌گردد. باکتری بروسلا که ایجاد کننده بیماری است، طیف وسیعی از پستانداران اهلی و وحشی را مبتلا می‌سازد.

این بیماری به علت ایجاد سقط جنین در دام، کاهش تولید شیر، عقیمی و نازایی دام‌های مبتلا و همچنین به علت ابتلای انسان به بیماری تب مالت، همواره از دو بعد اقتصادی و بهداشتی مورد توجه قرار می‌گیرد.

میکروب‌های خانواده بروسلا قادرند که اکثر موجودات زنده مثل انسان، گاو، گوسفند، بز، اسب، سگ و... را مبتلا کنند. از جمله سویه‌های مهم این باکتری می‌توان به بروسلا آبورتوس که گاو را بیمار می‌کند، بروسلا ملیتنسیس که باعث بیماری در گوسفند و بز ماده می‌شود، بروسلا اوویس که قوچ‌ها را بیمار می‌کند و بروسلا کنیس که باعث بیماری در سگ می‌شود اشاره کرد.

این بیماری انتشار جهانی دارد و بدون شک باعث انتشار تقریباً جهانی گاو، بروسلا آبورتوس منتشرترین عضو از خانواده بروسلاها و باعث خسارات اقتصادی زیاد به دامداران و تهدید سلامتی جوامع انسانی می‌باشد.

راه‌های دچار شدن گاو به بیماری بروسلوز

میکروب بروسلا آبورتوس اکثراً از طریق دهان یعنی در اثر تغذیه مواد غذایی و آب آلوده به میکروب و یا لیسیدن جنین سقط شده و یا جفت آلوده و ترشحات تناسلی آلوده گاوهای بیماری که در عمل وجود دارند به گاوهای سالم منتقل می‌شود.

البته بدلیل اینکه این میکروب قدرت تهاجمی بالایی دارد قادر است از طریق نفوذ به پرده‌های مخاطی بینی و گلو، چشم، دستگاه تناسلی و ادراری، مجرای سرپستان، بافت پستانی، پوست خراشیده و یا زخم شده و حتی پوست سالم باعث بیماری دام شود.

علائم بیماری بروسلوز در گاو

مهمترین علامت بیماری بروسلوز در گاو ماده سقط جنین در ماه‌های پنجم آبستنی به بعد است که اکثراً سقط جنین همراه جفت‌ماندگی خواهد بود جنین سقط شده و ترشحات رحمی حاوی تعداد زیادی میکروب می‌باشد که از این طریق سایر دام‌های دامداری را آلوده می‌کند. ممکن است چند گوساله نیز زنده متولد شوند ولی این گوساله‌ها خیلی ضعیف هستند و ممکن است بعداً به اسهال سفید مبتلا شوند.

¹ - brucellosis

به هر حال دام ماده بیمار بندرت بیش از یکبار سقط می‌کند و در آبستنی بعدی معمولاً گوساله ظاهراً سالمی را متولد خواهد کرد؛ ولی باید توجه داشت که دام‌های مبتلا به بروسلوز حتماً به بیماری «ورم پستان» ناشی از بروسلا مبتلا خواهند شد و در سرتاسر دوره شیردهی بطور متناوب یا دائم تعداد زیادی میکروب را از راه شیر دفع می‌نمایند و شیر آنها نیز سالم به نظر می‌رسد و اگر این شیر به صورت خام توسط انسان مصرف شود یا برای تغذیه گوساله‌ها استفاده شود باعث بیماری خواهد شد.

پرده‌های جنینی (جفت) دام ماده‌ای که سقط کرده دارای علائمی می‌باشد که می‌تواند ما را در شناخت سریع بیماری یاری کند؛ جفت دام سقط کرده معمولاً براحتی دفع نمی‌شود و نیاز به استفاده از دارو دارد. جفت معمولاً متورم بوده و از حالت طبیعی کمی تیره‌تر به نظر می‌رسد و ظاهری شبیه چرم پیدا می‌کند. بیماری بروسلوز در گاو نر باعث تورم قسمت‌هایی از دستگاه تناسلی مانند اپیدیدیم (مخزن جمع آوری منی در بیضه) می‌شود که می‌تواند به وسیله جفتگیری دام ماده را نیز آلوده کند.

تب مالت چگونه منتقل می‌شود؟

درمورد اینکه تب مالت چگونه منتقل می‌شود نظرات مختلفی وجود دارد به طوریکه برخی تماس با فرد مبتلا یا شی آلوده را عنوان می‌کنند، اما برخی معتقدند که تماس با فرد مبتلا هیچ دلیلی بر انتقال بیماری نیست؛ بنابراین شیرخام، پنیرهای محلی و بستنی‌های سنتی در انتقال این بیماری نقش موثری دارد.

علائم در انسان

آنجا تجربه مبارزه با این بیماری تا کنون نشان داده است که کنترل و پیشگیری از این بیماری در انسان، تنها با مبارزه و کنترل این بیماری در دام میسر است، لذا لازم است که این عامل بیماری، اول در بدن دام شناسایی گردد و همچنین سیر و نحوه انتشار آن در بین جمعیت دامی و نهایتاً نحوه ارتباط انسان با دام و روش

های پیشگیری از بیماری در دام و سپس روش های پیشگیری از انتقال احتمالی عامل بیماری بررسی ومطالعه گردد.

تب مالت از گاو، خوک، گوسفند یا بز آلوده به انسان انتقال می یابد اما از انسان به انسان انتقال نمی یابد.

تب مالت روی اعضای خون ساز بدن مانند مغز استخوان، گره های لنفاوی، کبد و طحال تاثیر می گذارد.

تب مالت در دو نوع حاد و مزمن دیده می شود.

دوره ی نهفتگی این بیماری می تواند ۵ تا ۶۰ روز باشد (چندین ماه نیز دیده شده است، تب مالت در مردان ۲۰ تا ۶۰ ساله شایع تر است.

مصرف شیر، محصولات لبنی (کره، پنیر و ...) و یا محصولات گوشتی حیوانات آلوده موجب سرایت بیماری به انسان می شود.

کم خونی وخیم یا مشکلات معده و سابقه جراحی معده به دلیل کاهش اسید معده امکان ابتلا به بیماری را بالا می برد. اسید معده تا حدودی احتمال ابتلا را کاهش می دهد.

به طور کلی این بیماری در میان افرادی که زیاد با حیوانات در تماس هستند (کشاورزان، دامداران، قصابان، دامپزشکان) و افرادی که به مناطق آلوده سفر می کنند شایع تر است

لرز، تب متناوب (تب و لرز)، تعریق، خستگی قابل توجه، درد هنگام لمس، سردرد، بزرگ شدن گره های لنفاوی، از علائم تب مالت حاد می باشند که به طور ناگهانی ظاهر می شود.

خستگی، درد عضلات، کمردرد، یبوست، کاهش وزن، افسردگی، ناتوانی جنسی، بروز آبسه در تخرمدان ها، کلیه ها و مغز را از علائم تب مالت مزمن که به طور تدریجی ظاهر می گردد.

در صورت ناکافی بودن مراقبت و درمان، تب مالت ممکن است مزمن شود یا موجب معلولیت، عفونت قلب، استخوان، مغز یا کبد شود .

خودداری از مصرف شیر غیرپاستوریزه، پنیر و سایر لبنیات و گوشت های تایید نشده، استفاده از وسایل

محافظتی بدن مانند دستکش، محافظ چشم، پیش بند و ... هنگام تماس با حیوانات یا گوشت و سایر

محصولات و واکسیناسیون دام ها از جمله مواردی هستند که در پیشگیری از تب مالت مؤثر می باشند.

تشخیص قطعی تب مالت با آزمایش خون انجام می گیرد و با درمان کامل معمولا در ۳ تا ۴ هفته بهبودی دیده می شود.

اطرافیان و اعضای خانواده شخص بیمار که ممکن است از همان غذای آلوده مصرف کرده باشند، باید توسط پزشک معاینه شده و آزمایش دهند.

درمان تب مالت:

درمان شامل یک دوره استراحت در رختخواب و مصرف آنتی‌بیوتیک است. جدا کردن بیمار از دیگران اغلب لازم نیست. در صورت ناکافی بودن مراقبت و درمان، تب مالت ممکن است مزمن شود یا موجب معلولیت، عفونت قلب، استخوان، مغز یا کبد شود. برای مبارزه با عفونت باکتریایی از آنتی‌بیوتیک‌هایی (مانند تتراسیکلین برای حداقل سه هفته) استفاده شده و داروهای استروئیدی برای کاهش التهاب‌های شدید استفاده می‌شوند، برای درد عضلانی نیز داروهای ضد درد (مسکن) تجویز می‌شوند. در رژیم غذایی این بیماران معمولاً ابتدا از غذاهای نرم و ساده شروع می‌کنند و به تدریج تنوع و مقدار غذای بیمار را افزایش می‌دهند تا زمانی که به برنامه غذایی عادی برسد. بهتر است از غذاهای پرانرژی و نوشیدنی‌ها و مایعات فراوان استفاده کرد.

راه‌های پیشگیری از تب مالت

برای پیشگیری کسانی که با گوشت و پوست حیوان در تماس هستند، لازم است از عینک و دستکش استفاده کنند تا ترشحات حیوان آلوده به مخاط چشم و تنفس آن‌ها منتقل نشود. شیوه دیگر پیشگیری از تب مالت، این است که از مصرف پنیر تازه خودداری شود. پنیر باید ۹۰ روز در آب نمک بماند و سپس مصرف شود. شیر نیز باید حتماً پس از جوشاندن میل شود. مؤثرترین راه پیشگیری از بیماری استفاده از محصولات لبنی پاستوریزه است، زیرا میکروب با جوشاندن شیر از بین می‌رود. همچنین بیاد داشته باشید فریز کردن مواد غذایی این میکروب را نابود نمی‌کند. قابل ذکر است که علاوه بر این واکسیناسیون دام‌ها و کنترل بیماری در دام یک راه مؤثر دیگری برای کنترل این میکروب است. افرادی هم که در کشتارگاه‌ها فعالیت می‌کنند، قصاب‌ها و شکارچیان حیوانات باید هنگام تمیز کردن احشاء حیوان از دستکش‌های لاستیکی استفاده کنند. در حقیقت هیچگونه واکسن اضافی که کاملاً مورد تأیید بوده و به مدت طولانی باعث ایمنی فرد بشوند، وجود ندارد، گرچه نوعی واکسن برای افراد شاغل در صنایع دامپزشکی تولید شده، ولی این واکسن هر ۲ سال یکبار باید تکرار شود و در تمام کشورها هم اجازه مصرف ندارد.